

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

w sprawie **A.N.**

skazanego z art. 200 § 1 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 200 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 28 kwietnia 2026 r.

kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na niekorzyść skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 18 lutego 2025 r., sygn. akt VI Ka 1096/24

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. akt IX K 1222/23

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim utrzymał w mocy
wyrok Sądu pierwszej instancji w części niezawierającej
orzeczenia o środku karnym z art. 41 § 1a k.k. i w tym zakresie
przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.**

Jarosław Matras

Piotr Mirek

Zbigniew Puskarski

UZASADNIENIE

A.N. został oskarżony o to, że w okresie od stycznia 2021 r. do 13 marca 2021 r. w G. za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a to przez aplikację „[...]” wielokrotnie składał małoletniej poniżej lat 15 W.S. propozycję wykonania innych czynności seksualnych, a to masturbowania się przy użyciu udostępnionych jej przez niego przedmiotów o charakterze pornograficznym w postaci wibratora i koreczków, która to małoletnia wykonywała te czynności, tj. o przestępstwo z art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 200 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. akt IX K 1222/23, uznał oskarżonego A.N. za winnego zarzuconego mu czynu, z tym, że ustalił, iż oskarżony działał w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, zmierzał do realizacji swych propozycji oraz doprowadził pokrzywdzoną do wykonania innych czynności seksualnych wymienionych w treści zarzutu, czyn zakwalifikował jako przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 200 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i na podstawie art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 41a § 2 k.k. orzekł w stosunku do niego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej W.S. i zakazu kontaktowania się z nią w jakikolwiek sposób na okres 8 lat, a na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do zapłaty na rzecz pokrzywdzonej kwoty 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W wyroku zamieszczono również orzeczenie w przedmiocie kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego oraz prokurator.

Obrońca zaskarżył wyrok w całości i podnosząc szeroko rozbudowane zarzuty naruszenia przepisów postępowania – kolejno art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. oraz art. 5 § 2 k.p.k., nadto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych będącego konsekwencją uchybień procesowych, postulował zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia „zarzucanych mu czynów” (A. N. zarzucono popełnienie jednego czynu), ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Prokurator zaskarżył wyrok „w zakresie szeroko rozumianego orzeczenia o karze wymierzonej oskarżonemu”, na jego niekorzyść, i zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 41a § 4 k.k. i brak wskazania w wyroku odległości od pokrzywdzonej, którą A.N. zobowiązany jest zachować oraz niezastosowanie art. 41 § 1a k.k. i brak orzeczenia wobec oskarżonego zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez „wskazanie na podstawie art. 41a § 4 k.k., aby oskarżony zobowiązany był zachować od pokrzywdzonej odległość co najmniej 100 metrów, orzeczenie na podstawie art. 41 § 1a k.k. wobec A.N. zakazu zajmowania wszelkich (w oryginale zaistniała usterka pisarska, bowiem nie wskazano, że chodzi o zakaz zajmowania określonych stanowisk – uw. SN) i wykonywania wszelkich zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi na okres 8 lat”.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 18 lutego 2025 r. sygn. akt VI Ka 1096/24, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że skrócił okres obowiązywania nałożonych na oskarżonego środków karnych do 3 lat, wskazał odległość 30 metrów, którą oskarżony jest obowiązany zachować od pokrzywdzonej oraz obniżył wysokość zadośćuczynienia do 5000 zł. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy i orzekł o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego A.N. w zakresie, w jakim został utrzymany w mocy wyrok Sądu I instancji w części niezawierającej rozstrzygnięcia w przedmiocie obligatoryjnego środka karnego z art. 41 § 1a k.k. (aktualnie uregulowanego w art. 41 § 1a pkt 2 k.k.). Zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania należytej kontroli odwoławczej w granicach zaskarżenia i prawidłowego rozpoznania zarzutu obrazy przepisu prawa materialnego, tj. art. 41 § 1a k.k., poprzez jego niezastosowanie, podniesionego w apelacji prokuratora wywiedzionej na niekorzyść A.N. od wyroku Sądu I instancji, w

wyniku czego doszło do wyrażenia przez Sąd Okręgowy wadliwego, naruszającego wskazany przepis prawa materialnego, poglądu, iż w dacie popełnienia czynu przypisanego oskarżonemu środek karny z art. 41 § 1a k.k. miał w całości charakter fakultatywny, podczas gdy zgodnie z treścią wskazanego przepisu w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2017 roku do dnia 30 września 2023 roku, zatem w dacie popełnienia przez oskarżonego przypisanego mu przestępstwa i art. 41 § 1a pkt 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r., tj. w dacie wyrokowania w niniejszej sprawie, orzeczenie środka karnego określonego w wymienionym przepisie w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, miało charakter obligatoryjny w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej popełnione na szkodę małoletniego, co wobec przypisania oskarżonemu takiego przestępstwa, określonego w art. 200 § 1 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i art. 200 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. zobowiązywało Sąd Rejonowy do orzeczenia środka karnego, co w konsekwencji doprowadziło do zmiany wyroku jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o środkach karnych w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej i kontaktowania się z nią w jakikolwiek sposób i środka kompensacyjnym oraz niezasadnego utrzymania w mocy w pozostałym zakresie wyroku Sądu I instancji, zapadłego z rażącą obrazą przepisu prawa materialnego, tj. art. 41 § 1a k.k. mimo, że zaskarżenie wyroku Sądu Rejonowego na niekorzyść oskarżonego również w części dotyczącej wymienionego środka karnego, zobowiązywało Sąd Okręgowy do zmiany nieprawomocnego wyroku także w tym zakresie, poprzez orzeczenie obligatoryjnego środka karnego określonego we wskazanym przepisie prawa materialnego, obecnie uregulowanego w art. 41 § 1a pkt 2 k.k.”.

Podnosząc ten zarzut, Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, wobec czego w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k. została uwzględniona w całości na posiedzeniu bez udziału stron.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd odwoławczy stwierdził, że „zarzut prokuratora był zasadny jedynie w części”, bowiem skarżący słusznie podniósł, iż Sąd pierwszej instancji nie wskazując przy zakazie zbliżania się odległości od pokrzywdzonej naruszył przepis art. 41a § 4 k.k., natomiast „nie sposób podzielić argumentacji prokuratora, jakoby obraza przepisów prawa materialnego dotyczyła również art 41 § 1a k.k.”. W tym względzie Sąd argumentował, że „przypisany czyn oskarżony popełnił w okresie od stycznia do 12 marca 2021 roku. Tymczasem w dacie czynu obowiązywał fakultatywny («sąd może») zakaz związany z wykonywaniem pracy zarobkowej. Zakaz ten nabrał charakteru obligatoryjnego dopiero po zmianie przepisów, która nastąpiła w dniu 1 października 2023 r. na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022, poz. 2600). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w tym Sądu Najwyższego, nie dochodzi do naruszenia prawa materialnego także wówczas, gdy ustawa stwarza organowi postępowania tylko możliwość zastosowania określonego przepisu (vide: orzecznictwo do ad. 438 pkt 1a k.p.k.). *Nota bene* w przyjętej kwalifikacji prawnej Sąd Rejonowy zastosował art. 4 § 1 k.k., a zatem stosował ustawę względniejszą dla sprawcy, a taką niewątpliwie była ta obowiązująca w dacie czynu w zakresie środków karnych. Wprawdzie Sąd I instancji w tym zakresie nie wypowiedział się w pisemnym uzasadnieniu wyroku, ale podstawowe zasady logiki nie pozwalają na wyprowadzenie żadnego innego wniosku z faktu przyjęcia art. 4 § 1 k.k. w wydanym orzeczeniu”. Następnie Sąd Okręgowy stwierdził, że „nie było racjonalnych podstaw do orzeczenia wobec oskarżonego omawianego fakultatywnego środka karnego, albowiem oskarżony od wielu lat przebywa za granicą, a zawodowo nie ma kontaktu z małoletnimi – nie zajmuje się edukacją, leczeniem czy wychowaniem małoletnich”.

Wywód ten jest chybiony i wręcz niezrozumiały w świetle unormowania mającego zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Tylko na marginesie odnotowując wadliwość sformułowania mówiącego o „zakazie związanym z wykonywaniem pracy zarobkowej”, niezrozumiałego bez doprecyzowania, że chodzi o pracę (bardziej prawidłowo – wykonywanie zawodu albo działalności), o której mowa w art. 41 § 1a k.k., należy stwierdzić, że wyrażając przytoczony wyżej pogląd, Sąd *ad quem* najwyraźniej nie zapoznał się uważnie z art. 41 § 1a k.k. w brzmieniu ustalonym przez

art. 26 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. poz. 862 ze zm.), obowiązującym w okresie od 1 października 2017 r. do 30 września 2023 r. Wtedy miał on następujące brzmienie: „Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego. Sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego”. Zatem jest jasne, że w zdaniu pierwszym ustawodawca wprowadził fakultatywność orzeczenia środka karnego w przypadku skazania sprawcy na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu małoletniego oraz obligatoryjność orzeczenia środka („sąd orzeka”) w przypadku skazania sprawcy, nieistotne na jaką karę, za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Zatem, mając na uwadze, że A. N. został skazany za takie przestępstwo, Sąd odwoławczy powinien również uznać za zasadny podniesiony przez prokuratora zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 41 § 1a k.k., nie negując twierdzenia skarżącego, że „art. 41 § 1a k.k. zarówno obecnie, jak i przed jego zmianą, która nastąpiła 1 października 2023 roku nakazuje i nakazywał obligatoryjne orzekanie przez sąd takiego zakazu, w sytuacji skazania sprawcy za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego”.

Efektem nieprawidłowej kontroli instancyjnej było błędne utrzymanie w mocy przez Sąd Okręgowy w Gliwicach wyroku Sądu meriti w części niezawierającej orzeczenia wobec oskarżonego środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi. Nakazywało to postąpienie zgodnie z wnioskiem

kasacji, tj. uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim został utrzymany w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji w części niezawierającej orzeczenia o środku karnym z art. 41 § 1a k.k. (w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2023 r. i później przepis ten mówi o tym samym środku karnym) i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach, który wyda prawidłowe orzeczenie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

Jarosław Matras

Piotr Mirek

Zbigniew Puskarski

[WB]

[r.g.]